

Justitiedepartementet

Remissyttrande över av betänkandet Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter

LRF tackar för möjligheten att svara på ovan rubricerade remiss och vill härmed yttra sig över den del av kommitténs uppdrag som handlar om att utreda förutsättningarna för statens möjligheter att inskränka egendomsskyddet.

Den enskildes rätt att äga och förfoga över sin egendom är fundamentet i brukandet av jord och skog. Förutsebarhet är en förutsättning för de stora investeringar som krävs för det långsiktiga och hållbara företagande som jord- och skogsbruk innebär. Tydlighet gör jord- och skogsbrukare trygga i den verksamhet som han eller hon bedriver. Allt detta är även grundläggande kriterier för en rättsstat. Staten förväntas uppföra sig anständigt mot sina medborgare när staten behöver kräva att en enskild ger upp en mänsklig rättighet för det allmännas angelägna intresse.

LRF har under mycket lång tid varit mycket tydligt med att staten idag inte uppför sig anständigt mot de som äger och brukar mark. LRF vet att den demokratiska viljan är av samma åsikt eftersom både regeringspartierna och oppositionen tydligt uttrycker att dagens hantering av framför allt skogsägare inte är acceptabel. Den parlamentariskt tillsatta kommittén vars uppgift var att bedöma och utreda förutsättningarna för egendomsskyddet förväntades därför utreda och föreslå de förändringar som krävs för att återupprätta förtroendet mellan staten och Sveriges jord- och skogsbrukare.

När egendomsskyddet förändrades 2010, till nuvarande lydelse i 2 kap 15 § regeringsformen (RF) infördes en begränsning i ersättningar för rådhetsinskränkningar på grund av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl. Bakgrunden var bland annat att det fanns en oro för att samhället annars skulle behöva betala för att kompensera inskränkningar som görs för att skydda miljön från exempelvis utsläpp av miljöfarliga ämnen. Bakgrunden var dock aldrig att staten skulle kunna lägga hela bördan på en enskild för att staten har i uppdrag att uppnå internationella mål eller EU-mål om en viss miljö kvalitet. Ändå hände just det.

Efter den senaste ändringen av egendomsskyddet i RF fanns en förhoppning om att tillämpningen skulle lösa de problem som detta kunde medföra i de fall lagstiftningen inte var glasklar. LRF kan konstatera att den förhoppningen inte har förverkligats. Sveriges jord- och skogsbrukare lever sedan ett antal år med konsekvenserna av detta.

Otydligheten i 2 kap. 15 § RF har lett till att det allmänna i en omfattning som är orimlig inskränker användningen av mark för att uppfylla miljömål eller att skydda en växt- eller djurart. Det sker utan ersättning till den som drabbas av förluster eller kostnader. Otydligheten har lett till att jord- och skogsbrukare förlorar möjligheten till

inkomster från marken och därutöver drabbas av kostnader på upp till sexsiffriga belopp för att driva sitt ärende och stå upp för en mänsklig rättighet. Otydligheten har lett till att jord- och skogsbrukare ålagts en bevisbörda som inte sällan innebär att de ska bevisa att något, t.ex. en viss sorts fågel, inte finns. Situationen är inte värdig en rättsstat.

Att den demokratiska viljan inte hade tänkt sig detta scenario och att den inte vill att det ska fortsätta vara möjligt är tydligt, särskilt vid en granskning av förarbetena till den ändring som genomfördes år 2010. Därför anser LRF att det är ett stort misslyckande att den parlamentariskt tillsatta kommittén, vars uppdrag var att skapa ordning och reda i rättssystemet, inte lyckades slutföra det.

Regeringen har givit löften om att agera för att rädda Sveriges markägare från den katastrof de befinner sig i. En katastrof som regeringen låtit pågå alldeles för länge. LRF förväntar sig att regeringen agerar mycket skyndsamt och tillskapar en ny möjlighet att återställa ordningen. I annat fall har denna mandatperiod varit fyra förlorade år för rättssäkerheten och äganderätten.

Stockholm 2025-04-28

Palle Borgström
Förbundsordförande
LRF